

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

PEDAGOŠKI INŠTITUT

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

»Krepitev socialnih in državljanskih kompetenc strokovnih delavcev«

Le z drugimi smo

doc. dr. Alenka Gril
Pedagoški inštitut

Šolska kultura in razredna klima –
oblikovanje inkluzivne učeče se skupnosti

Gimnazija in ekonomska srednja šola Trbovlje, 20. 8. 2018

Naložbo sofinancirata Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije in
Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada

Vsebine

- Šolska kultura
- Razredna klima
- Oblikovanje učečih se skupnosti
 - Vključevanje
 - Vplivanje
 - Pripadnost

Šolska kultura

- Je sklop **prevladujočih prepričanj in vrednot**, ki se kaže v **normah, stališčih, pričakovanjih**, predsodkih, stereotipih, **navadah** in drugih **značilnih vedenjih večine** udeležencev, in služi članom sistema pri osmišljanju šolskega okolja in ravnanja v njem (Bečaj, 2001).

„Način, kako mi delamo stvari tukaj, v naši šoli.“

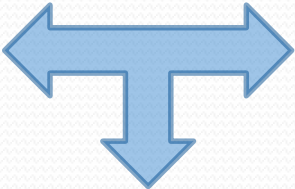
- Funkcija: **strukturira šolsko okolje**
 - dovolj predvidljivo, obvladljivo, daje občutek varnosti
- delna **samodejnost** oblikovanja šolske kulture in **stabilnost**
 - prepričanja in vrednote **se oblikujejo s skupnim delom** in
 - predstavljajo **kriterije dobrega in primernega dela in vedenja**
 - je zanje na šoli dosežen **skupen dogovor** (npr. šolska pravila)
- **deklarirane** in **dejanske vrednote** se lahko razlikujejo
- **vpliva na vedenje vseh** članov skupine v šoli

Vpliv šolske kulture

... na medsebojne odnose, pouk, učenje, znanje in razvoj osebnosti otrok

*Pozitivni odnosi z vrstniki in učitelji se odražajo v **dobrem počutju** učencev v šoli in **občutku pripadnosti**, **višji samozavesti** učencev, večji pripravljenosti **pomagati** in **sodelovati**, sprejemati **različnost**, **pozitivnimi stališči do šole**, učenja, znanja ter **boljšem učnem uspehu**.*

(raziskave v tujini in Sloveniji)

- Cilj **izobraževanja** **razvoj človeka**
- **Razvoj** posameznikovega **razumevanja** svojega okolja in **svoje povezanosti z njim**;
- Razvoj = posameznikova **naraščajoča zmožnost** za **odkrivanje**, **vzdrževanje** ali **spreminjanje** značilnosti okolja
(Bronfenbrenner, 1979)

Cilji VIZ procesa

Hitre spremembe družbeno-ekonomskega okolja v 21. stoletju terjajo prilagajanje izobraževalnega sistema, **s ciljem priprave posameznika za samostojno delovanje v prihodnosti**/v novih situacijah.

Spremembe pedagoške paradigme:

- Tradicionalni pristop k učenju in poučevanju:
 - OSREDOTOČEN NA UČITELJA/VZGOJITELJA
 - Cilj: „**naučiti**“
 - ... znanje, izobrazba, specializacija
- Sodobni pristop:
 - OSREDOTOČEN NA UČENCA/OTROKA
 - Cilj: „**naučiti se učiti**“
 - samostojni, odprti, kritični, ustvarjalni, samoiniciativni, izvirni, samozavestni, odgovorni, prilagodljivi, spoštljivi do različnosti, pravični, pošteni, sodelovalni

Značilnosti šolske kulture

- hierarhična strukturiranost **prepričanj** v šolski kulturi:

3 ravni šolske kulture (Schein, 1992):

Zunanja podoba: arhitektura, oprema, napisi, obleka,... varnostnik, kamere, spletne strani... Šolska pravila, vzgojni načrt, šolske nagrade, praznovanja...

Izpostavljene vrednote: so cilji z različno intenziteto, h katerim stremimo in po katerih uravnavamo svoje življenje. Povezane so z večino naših stališč in mnenj.

Ideologija: prepričanja (pogosto nezavedna) so enote védnosti. To so teorije oz. eksplicitno izražene trditve o nečem. Gre za mešanico znanstveno potrjenih resnic, subjektivnih teorij, stereotipov, različnih predstav in tudi predsodkov.

Vrste šolske kulture

(Prosser, 1999)

SOCIALNA - **KULTURA DOBRIH MEDOSEBNIH ODNOSOV**

Poudarjena skrb za dobre odnose, storilnostni pritisk nizek
Skrb za počutje učencev, individualne posebnosti, medsebojno spoštovanje in zaupanje

Varnost, sproščenost, umirjenost

ODNOSI, POČUTJE

KULTURA TOPLE GREDE

Poudarjena skrb za dobre odnose, visok storilnostni pritisk
„siljena rast“ – max pogoji -> učinek
Zaradi zahtevanega uspeha povzroči **anksioznost** (pri učiteljih in učencih)

NADZOR, STORILNOST

ANOMIČNA KULTURA

Ne poudarja ne uspešnosti, ne dobrih odnosov

Vsi se borijo za preživetje -> ogrožujoča za vse

Učitelji -> obdržati nadzor -> popuščajo pri storilnosti, da bo mir
Šola brez morale

TRADICIONALNA KULTURA

Poudarjena storilnost, skrb za dobre odnose nizka

Cenjena delavnost, visoka pričakovanja

Stroga disciplina

Gonilo = **avtoriteta učitelja**

Vzgoja za demokratične vrednote

VEDENJE je produkt **interakcije** med OSEBO in OKOLJEM.

- Oseba spreminja svoje vedenje s spremembo okolja.

Vrednot oz. osebnih vrlin pri otrocih ne moremo vzgajati s konceptualnim kurikulumom, ampak so le-te vključene v **KULTURO ŠOLE**.

- Ustvariti je potrebno skrbno in varno okolje, da se bodo vsi otroci lahko razvijali in učili.
- V šoli je potrebno **graditi SKUPNOST** - vzpostaviti **skupen jezik komunikacije in sobivanja** v medsebojnih interakcijah
= PROCES RAZVOJA VREDNOT

Klima v razredu in na šoli

*„Kako se počutim tukaj (v razredu, v kolektivu, na šoli),
kjer delamo stvari na naš način?“*

- **Subjektivne zaznave** dogajanja in vodenja interakcij
- **Osebno počutje v skupini**
- **Kakovost medosebnih interakcij** (med dijaki, dijaki s profesorji, med profesorji, kolektiv – vodstvo)
- **Stopnja podpore**, ki jo prejemam pri svojem delu

Inkluzivna razredna klima

- medsebojno **zaupanje**
- medsebojna **čustvena povezanost**
- občutek **pripadnosti** skupini
- **vklučenost** v odločanje
- naklonjenost, **skrb in podpora** med vrstniki
- moralna **recipročnost**

- **Profesor kot model** moralnega vedenja
pristen, **odziven, dosleden, pravičen**, ne sodi
- **jasna pričakovanja** in cilji
- **sodelovalne aktivnosti**, netekmovalnost
- **podpora** in **vključevanje vsakega** otroka
- spodbujanje **samostojnosti, individualnosti** in **sociabilnosti** otroka/mladostnika

KOHEZIVNOST

RAZUMEVANJE

SOCIALNA OPORA

MODELIRANJE
VEDENJA

SODELOVANJE
VKLJUČENOST

MOTIVACIJA
SAMOSPOŠTOVANJE
UČNA IN SOCIALNA
KOMPETENTNOST

Optimalno učno okolje

Zagotoviti zadovoljenost **3 temeljnih potreb**

(Teorija samodeterminacije, Ryan in Deci, 2000)

KOMPETENTNOST

- Omogočimo izražanje **individualnih razlik**
- Omogočimo **uvid v vzroke in posledice ravnanja** v medosebnih odnosih (poslušamo, reflektiramo počutje v odnosih, jaz-sporočila, vrstnike spodbujamo, da dajejo povratne informacije o vedenju drug drugemu)

AVTONOMIJA

- Zagotavljamo **varnost** (zmanjšamo občutke ogroženosti otroka) – ignoriramo manjše prekrške, pri kaznovanju se usmerjamo na neželeno vedenje, ne na učenca
- Zagotavljamo **izbiro** med vedenji,
- Spodbujamo prevzemanje **odgovornosti**

POVEZANOST

- Zagotavljamo **socialno oporo** – oblikujemo **toplo, prijateljsko** okolje (izpostavljamo tisto, kar družijo člani skupine; **sodelovalni** cilji in naloge, izrazimo pozitivna pričakovanja)

>>> **MOTIVACIJA – AKTIVNOST - UČENJE**

Diskusija: Učne interakcije

- PRAKSE

„razmisli-deli-združi “ (10 min)

- Kakšne so vaše prakse **poučevanja**? Katere metode in oblike dela uporabljate?
- Ali pouk pri vašem predmetu **nagovarja vse tri vrste potreb** učencev?
- Kako so **učenci vključeni v učni proces** pri vašem predmetu?

„skupna diskusija“ (5 min)

- Kaj bi lahko **spremenili** v svojem poučevanju? Kako?

Razredni kontekst – spodbuja razvoj in učenje otrok

Učitelj oblikuje razredni kontekst:

- **Podporni odnosi** - v odnosu učitelj – učenec in odnosih med učenci
 - toplina, naklonjenost, varnost,
 - podpora, zaupanje, vključenost;
 - povezanost, medsebojna pomoč in skrb;
 - učitelj je občutljiv in odziven na individualne potrebe, interese, pobude otrok → konsistentno, pravočasno odzivanje
- **Optimalna struktura pouka** - podpora kompetencam otrok
- **Relevantnost** učne snovi in dejavnosti

Razredni kontekst – spodbuja razvoj in učenje otrok

Učitelj oblikuje razredni kontekst:

- **Podporni odnosi** - v odnosu učitelj-učenec in odnosih med učenci
- **Optimalna struktura pouka** - podpora kompetencam otrok
 - učna dejavnost = **izziv** -> KOMPETENTNOST
 - **zanimive in raznolike dejavnosti**, materiali, metode in oblike dela (aktivne) = **diferenciacija**
 - visoka **pričakovanja** do vseh in sprotne **povratne informacije** (nagrajevanje uspeha)
 - **izbira, nadzor** in **odgovornost** učencev -> AVTONOMIJA
 - učenci **so-organizirajo pouk** = **participacija**
 - aktivno **sodelovanje** pri učenju -> POVEZANOST
- **Relevantnost** učne snovi in dejavnosti

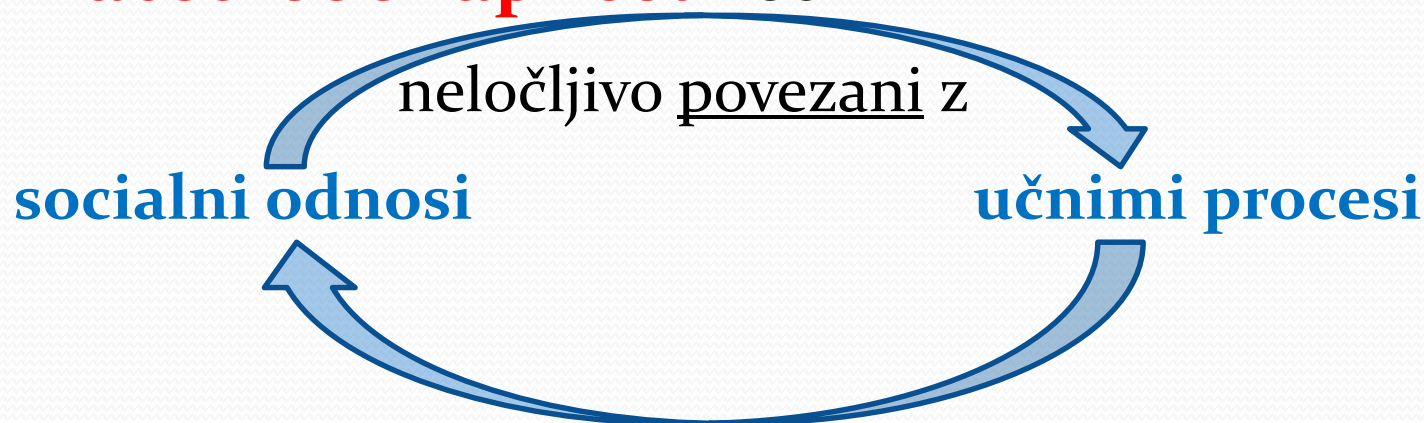
Razredni kontekst – spodbuja razvoj in učenje otrok

Učitelj oblikuje razredni kontekst:

- **Podporni odnosi** - v odnosu učitelj-učenec in odnosih med učenci
- **Optimalna struktura pouka** - podpora kompetencam otrok
- **Relevantnost** učne snovi in dejavnosti
 - > **MOTIVACIJA, AKTIVNOST**
 - učne dejavnosti so povezane z **izkušnjami, interesi** otrok in **vsakdanjim življenjem**;
 - razlaga **pomembnosti** in **relevantnosti** dejavnosti in pravil;
 - > **SMISEL**
 - vključevanje in spoštovanje **prispevkov, idej, mnenj** otrok
 - **nagrajevanje uspeha** pri doseganju šolskih ciljev
 - > **PRIPADNOST**

Razredna skupnost

V **učeči se skupnosti** so

Učenje = socialna konstrukcija znanja z drugimi

Znanje = produkt socialnih procesov

Vrednote = skrbnost, sodelovanje, različnost, enakost

Demokratska struktura **avtoritete** = deljena

Pouk = **diferencijacija** in **individualizacija** (na otroka osredinjen)

Razred – skupina – skupnost

Razred = umetna socialna skupina, ki jo je treba oblikovati in nenehno vzdrževati.

Skupni cilji : sodelovalni, tekmovalni, individualistični

Razredne norme :

- skupna pričakovanja članov razreda o **primernih postopkih in vedenjih ter komunikaciji v razredu**
- za dobro klimo je pomembno, da so norme **fleksibilne** in **spremenljive**
- učitelj uveljavlja norme/pravila **za vse učence enako in dosledno**

Inkluzivna razredna klima: podporni medosebni odnosi

- Občutek **varnosti**, medsebojnega **zaupanja**, **podpora** v skupini
- **Pravična** obravnava
- **Spoštovanje** vsakega **učenca** kot individuum,
- Spodbujanje **avtonomije** učencev,
- **Sodelovanje** v skupnih dejavnostih, medsebojna **pomoč**
- **Vzdrževanje** dobre klime – redno periodično preverjati

Skupno oblikovanje razrednih pravil

delavnica: Pravice, odgovornosti in pravila

Razdelite se v 3 skupine: A, B in C (oz. 6 skupin po 4-5 oseb.)

Vsaka skupina svoj list razdeli na 3 dele.

1. Katere **pravice** ima vsakdo v razredu – učenci in učitelj?

5 min

Vpišite vse predloge v prvi stolpec in jih oštevilčite.

Zamenjajte si liste pravic med 3 skupinami.

2. Katere **odgovornosti** imajo vsi drugi, da upošteva navedene pravice?

Kaj mora vsak storiti? Kako bi se moral obnašati?

5 min

Vpišite v drugi stolpec, vzporedno s pravicami (v prvem stolpcu).

Ponovno si izmenjajte liste med skupinami.

3. Iz vsake pravice in odgovornosti in **oblikujte pravilo.**

Konkretno vedenje, trdilna oblika (ne prepoved)!

5 min

Vpišite v tretji stolpec, vzporedno z odgovornostmi (v drugem stolpcu).

4. Izberite **5 najpomembnejših** pravil in jih izpišite! Ali glasujte.

3 min

5. Poročanje skupin in diskusija.

5 min

Norme dobre skupnosti

- POZORNO POSLUŠATI
 - pozornost za čustva in besede drugega
 - skrb, spoštovanje, odobravanje
 - NE ZAVRAČATI / SPREJEMATI
 - izogibanje negativnim sodbam, poimenovanjem in ravnanjem
 - naklonjenost, odobravanje posebnih kvalit, pomoči drugim
 - PRAVICA, DA SE NE VKLJUČIŠ
 - vsakdo lahko izbira kdaj in koliko se bo vključil v skupinske dejavnosti
 - vsakdo ima pravico do nadzorovanja sebe v socialnem okolju
 - ZAUPNOST
 - spoštovanje delitve v skupini, nič govoric
 - zaupnost – kar se tu zgodi, ostane tu
- Dosledno uveljavljati pravila + predvideti sankcije za kršitve

Priprava inkluzivnega okolja

- **Samorefleksija učitelja** – o lastnem poučevanju in inkluzivni praksi ter o značilnostih in potrebah učencev v razredu
- **Učenje učiteljev** – individualno ali v profesionalnih učečih se skupnostih (kolektiv šole, predmetni aktivni, razredni učiteljski zbor)
- **Ureditev prostora** – prilagoditve pouka za posebne skupine otrok
- **Učne vsebine** – spoštljivo nagovarjajo vse različne potrebe/ozadja učencev; dostopnost gradiv za vse; spodbujati kritično mišljenje;
- **Učne metode** – aktivne, raznolike;
- **Oblike komunikacije izven pouka** – medsebojno obveščanje, informiranje učencev v razredu in staršev; uporaba spletnih orodij;
- **Vzdrževanje dobre klime**; redno preverjanje počutja v razredu; uvajanje sprememb, skladno s predlogi dijakov;

Proces oblikovanja skupine – učee se skupnosti

• STOPNJA VKLJUČEVANJA

Možnost za **samopredstavitve**, **izražanja** lastnih pričakovanj in **sprejemanja** s strani drugih

- Gradnja **zaupanja**, **naklonjenosti**, **pripadnosti**

• STOPNJA VPLIVANJA

Iniciativnost, predlogi – vpliv na cilje, naloge, odločitve

Načrtovanje, **odločanje**, **vođenje** (spremembe)– **delitev** med člani

Porast **konfliktov**

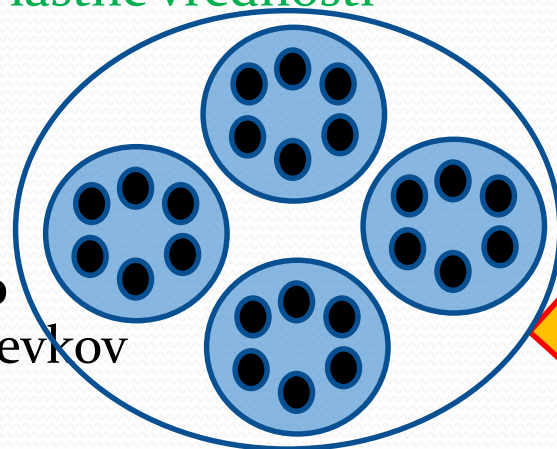
- Izražanje **individualnosti**, pridobivanje **lastne vrednosti**
- Prezemanje **odgovornosti**

• STOPNJA NAVEZANOSTI

Vzajemno **zaupanje**

Prijaznost, **toplina**, **naklonjenost**, **skrb**

- **Sprejemanje** čustev, idej, osebnih prispevkov
- Občutek **ponosa** nase

Stopnja vključevanja

Vsak član skupine ima svoje **posebne**, enkratne **izkušnje** in zaznava razred z vidika svojih **potreb** in **pričakovanj**

Vsakdo naj ima **možnost za predstavitev sebe** (kdo je, kaj ima rad, kaj dobro počne) in **kakšna pričakovanja ima do drugih** v skupini.

- **Ponovno z vsakim novim članom in**
- **pred vsako novo aktivnostjo v skupini ali v razredu**

Vsak mora biti **sprejet v skupini** – da je **slišan, upoštevan in zaželen**.

Če niso vključeni, se ne čutijo del skupine, začno izražati moteča vedenja (skušajo pritegniti pozornost).

- **zagotoviti varnost, dobro počutje, sprejetost VSEM**

Pomen socialne vključenosti

- Pozitivni odnosi z vrstniki in učitelji se odražajo:
 - dobro počutje učencev v šoli in občutek pripadnosti razredu/šoli
 - višja samozavest učencev
 - višja lastna učinkovitost v socialnih spretnostih
 - boljši učni dosežek
- **Socialna sprejetost** je pozitivno povezana z UU, vedenjem v razredu, socialno kompetentnostjo in osebnostnimi značilnostmi ter psihičnim blagostanjem
- Dejavniki socialne sprejetosti učenca - trije viri:
 - Značilnosti učenca
 - Predstave in prepričanja učencev o tem sošolcu
 - Učiteljevo vedenje do učenca (ki vpliva na predstave sošolcev o njem)
- Posledice socialne izolacije: večja verjetnost izpada iz izobraževalnega sistema, kot odrasli imajo več težav z mentalnim zdravjem, manj podpore pri spoprijemanju s stresnimi dogodki

Spodbuditi vključevanje v skupino

Dejavnosti v celi skupini – vodi in strukturira profesor:

(ali v malih skupinah)

1. Predstaviti NORME in jih **modelirati**
2. Dati JASNA NAVODILA za dejavnost (predstavitev vseh posameznikov)
3. Dati začetno pobudo za IZMENJAVO mnenj (os. izkušnje, počutje)
4. Vzdrževati **NEPREKINJEN TOK IZMENJAVE** (poslušati; brez odzivov)
5. Spodbuditi ODZIVE na slišano – vprašanja, komentarji (osebno)
6. Zastavljanje vprašanj za **DISKUSIJO**
 - fokus na **vsebini dela**
7. Zastavljanje vprašanj za **REFLEKSIJO**
 - fokus na **osebnih izkušnjah in občutjih** (KAJ so... med dejavnostjo)
8. Izraziti ODOBRAVANJE, SPREJEMANJE (učitelj, **vrstniki!**)

Primeri dejavnosti za vključevanje

- **Predstavitve sebe** – svoje (družinske) zgodovine, interesnih dejavnosti, znanja in izkušenj na različnih področjih
- **Spoznavni vikendi** – team-building – na začetku leta
- **Beleženje osebnih dosežkov otrok** - javno ali portfolio
- **Socialne igre** – socialna vključenost-izključenost; enake možnosti; privilegiji; predsodki; sodelovanje;
- **Učenje socialnih veščin** – spoštljiva komunikacija, aktivno poslušanje, izražanje lastnega mnenja, asertivnost, skupno reševanje konfliktov
- **Spodbuditi povratne informacije** med vrstniki
- **Rotirati razredne vloge**
- **Spodbujati avtonomijo** – samoregulacija vedenja, sprejemanje odločitev, odgovornosti
- **Spodbujati sodelovanje** – pri pouku in v neformalnih interakcijah,
- **Učenje skozi dialog** - spraševanje, soočanja mnenj, skupno reševanje problemov

Primeri delavnic za učence/dijake

- Bisquerra Alzina, Rafael (2010). **Čustvena inteligenca otrok: priročnik za učitelje in starše z vajami**. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Ginnis, Paul, West-Burnham in Žagar, Drago (2004). **Učitelj – sam svoj mojster: Kako vsakega učenca pripeljemo do uspeha**. Ljubljana: Rokus.
- **SOCIALNO VKLJUČEVANJE; T-KIT** (2003). Svet Evrope in Evropska komisija.
Dostopno na:
http://www.sveteurope.si/res/dokument/download20a4.pdf?id=/res/dokument/1535-_1.pdf
- **COMPASS; Manual for Human Rights Education with Young People**.
Dostopno na: <http://www.coe.int/en/web/compass/human-rights-themes>
- **TRIBES. Tribes Learning Community, A new way of learning and being together**. (by Gibbs, Jeanne). **Dostopno na:** <http://tribes.com/>

Stopnja vplivanja

- Dijaki, člani skupine prevzemajo več **iniciativnosti**, dajejo **predloge**, **vprašanja**, in **komentirajo** dosedanje vodenje
- Diskusija o **skupinskih ciljih**, **načinih dela** skupaj in **odločanje**
- Člani skupine niso več tako vljudni, potrpežljivi drug do drugega
- **Konflikti** se porajajo

Vprašanja za profesorja:

1. **Kako** lahko **dijak vpliva** na cilje, naloge in odločanje v skupini?
2. **Kako** lahko **dijaki izrazijo svojo individualnost** in vrednost v skupini?
3. **Ali je lahko vodenje deljeno**, tako da so **viri** in **potenciali vsakega** dijaka, člana skupine primerno **izkoriščeni**?

Usmerjanje vplivanja v skupini

Profesor naj spodbuja – usmerja proces vplivanja:

1. **Izražanje različnih mnenj**, čustev, izkušenj, predznanja
2. **Izražanje idej, ne da bi jih drugi komentirali**
–> razvijejo spoštovanje individualnih razlik
3. **Sodelovanje pri odločanju** –> vsi lahko vplivajo in so cenjeni v skupini
4. Pomaga dijakom **deliti vodstvene odgovornosti** –> izmenjava vlog v malih skupinah
5. Pomaga **reševati probleme, konflikte** –> „win-win“

Spodbujanje odgovornosti

- Spodbujati učence, da **IZRAZIJO INDIVIDUALNOST in SPOŠTUJEJO RAZLIČNA** gledišča, izkušnje, sposobnosti in spretnosti, ideje
- Omogočiti **SODELOVALNO UČENJE**
- **Sodelovalne aktivnosti** (soodvisnost ciljev v skupini ali med skupinami, sodelovalno učenje)
- Spodbujati **skupinsko odločanje** + odgovornost vsakega
- Omogočiti **vsakemu otroku vpliv na dejavnosti** (načrtovanje, odločanje, izvajanje, refleksija), da lahko pridobi občutek enkratnosti, pomembnosti in vrednosti svojega prispevka skupini → **izmenjavanje vlog v malih skupinah**
- Omogočiti **SKUPINSKO REŠEVANJE PROBLEMOM**
- Razvijati **spretnosti reševanja problemov v skupini**
 - Definirati problem – cilj – možne rešitve – jih ovrednotiti – izbira/odločitev – izvedba – ocena rešitve
- Opredeliti **osebne probleme** in **učiti se reševati probleme** + spodbuditi izbiro odgovornega ravnanja
- Spodbujati **pozitivni vpliv vrstnikov pri obravnavi neprimerne vedenja in kršenja norm**

Dejavnosti v „učečih se skupnostih“

Oblikovati **HETEROGENE SKUPINE** za **SODELOVALNO UČENJE**

(sociometrične, en priljubljen, en prezrt, vsaj 1 prijatelj, relativno trajne)

Profesor/-ica vodi in spremlja skupinske učne dejavnosti :

1. Začetne **inkluzivne dejavnosti** v celem razredu
2. Razdelitev v **male skupine** (za sodelovalno učenje)
3. Osvežiti **norme** (profesor ali dijaki po skupinah)
4. Razložiti **načrt dela** celemu razredu:
 - opredelitev ciljev in nalog, razlogov za izbiro, izzivov, časovni načrt;
5. Dati **navodila po korakih** (+ **časovni okvir**)
6. V vsaki skupini zagotoviti **sodelovanje vseh pri izvedbi**
7. **Opazovati** delo skupin in po potrebi pomagati
8. Ko poteče predviden čas - **poročanje skupin celemu razredu**
 - Vsaka skupina **poroča kaj so naredili in kako**
 - Skupna **diskusija** in **refleksija** (lahko v skupinah)
9. Izraziti **odobravanje** (učitelj in vrstniki!)

Oblike sodelovalnega učenja

- **Medsebojno spraševanje – odgovarjanje**
- **Razmisli – deli – združi** (učitelj zastavi vprašanje, vsak razmisli o odgovoru, odgovore si delijo v paru/skupini, jih primerjajo in skušajo oblikovati skupen odgovor)
- **Debate „pro et contra“** (v paru, v skupini treh, dve skupini med seboj)
- **Študije primerov** (analize primerov po skupinah)
- **Skupinsko reševanje problemov** (učenje z odkrivanjem, reševanje zastavljenih problemov, daljša raziskava)
- **Sestavljanje učne enote** (temo razdelimo na 5-6 delov, vsaka skupina preuči en del, v vsaki skupini je po en član iz rednih malih skupin, nato deli naučeno s svojo izvirno skupino = sestavijo vse dele učne enote v mali skupini)
- **Kviz po skupinah** (za ponavljanje, utrjevanje snovi)
- **Instrukcije v paru** (vrstniška pomoč pri razumevanju snovi)
- **Projekti v skupnosti**

Refleksija

Trije tipi vprašanj za **refleksijo učnih izkušenj**:

- **VSEBINA – kognitivno učenje**
 - Kaj mislimo, da smo se naučili?
 - Katere miselne spretnosti smo uporabili?
- **SODELOVANJE – socialno učenje**
 - Katere sodelovalne spretnosti smo uporabili?
 - Kako dobro smo delali skupaj?
 - Kako lahko izboljšamo skupno delo?
- **ODKRITI TALENTE – osebno učenje**
 - Kako sem bil jaz v pomoč skupini?
 - Katere spretnosti in talente sem opazil pri drugih?

Stopnja pripadnosti

- **Socialna opora**, ki jo otroci prejemajo v razredni skupnosti, **spodbuja njihov socialni razvoj in učenje**
- Otrok je **ponosen na svojo ustvarjalnost, vodenje, samousmerjanje**, s čimer uspešno **sodeluje** v skupini in **prispeva** k skupnim dosežkom
 - Če je **zagotovljeno izražanje individualnosti** (ne le konformiranje skupini)
- Vzpostavi se **čustvena navezanost** med člani skupine;
 - drug za drugega **skrbijo**,
 - se **podpirajo in si pomagajo**,
 - so **prijazni in naklonjeni** drug z drugim
 - so **zadovoljni**, da lahko **delajo skupaj** in so pri tem **učinkoviti**.

Vzdrževanje skupine - skupnosti

- Nenehni proces ponavljanja sekvence:
inkluzije – vplivanja – navezanosti
- Nujna opora in vodenje učitelja

navezanost

vplivanje

inkluzija

navezanost

vplivanje

inkluzija

- Socialna vključenost
- Pripadnost
- Kohezivnost razreda
- Samozavest
- Samoučinkovitost
- Aktivno učenje
- Iniciativnost & kreativnost
- Samostojnost
- Sodelovalne veščine
- Odprtost & strpnost

Aktivni pouk – učeče se skupnosti

Sodelovalno strukturiran

- Preprečuje izolacijo, odtujenost učencev.
- Spodbuja razvoj **socialnih spretnosti**.
- Omogoča vzajemno **izmenjavo idej**, informacij in **podpore** pri učenju.

So-ustvarjanje kompleksnega učnega okolja

- Medpredmetno integriran in **projektno** zasnovan **kurikul**
- Omogoča **svobodno izbiro** lastne smeri učenja.
- Omogoča sodelovanje v **majhnih skupinah**.

Diferenciiran & individualiziran, na otroka osredinjen pristop

- Osmišljanje in **prilagajanje** učnih metod in strategij posameznim **učencem**, njihovim **izkušnjam**, **interesom** in **znanju**.
- Omogoča **načrtovanje individualnih učnih poti** in učnih ciljev.
- Omogoča **prevzemanje odgovornosti** za svoje učenje in znanje.

Refleksivna učna praksa

- izražena **učiteljeva pričakovanja uspeha** pri vseh učencih
- **feedback** učitelja
- učitelj razlaga **pomembnost in relevantnost** učenja snovi
- **spoštovanje mnenja** učencev

Sklepne misli

- **Socialni procesi** v razredu so **temelj učenja**.
- Profesor lahko **vodi in strukturira socialne interakcije** v razredu, v katerih poteka učenje.
- **Socialnih veščin sodelovanja** se lahko dijaki **naučijo**. Profesor je pri tem model vedenja, ki spodbuja in usmerja pro-socialno vedenje učencev.
- Skupaj lahko **so-ustvarimo** šolo prihodnosti: oblikujmo **inkluzivne učeče skupnosti!**